

Reykjavík, 9. mars 2005

Efnahags- og viðskiptanefnd
Alþingis
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Þann 10. febrúar sl. óskaði efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis eftir umsögn Reikningsskilaráðs um frumvarp til breytingar á lögum um ársreikninga, mál nr. 480 sem nú er til umfjöllunar hjá nefndinni.

Almennt telur Reikningsskilaráð að efni frumvarpsins sé til bóta en vill þó gera eftirfarandi athugasemdir við það:

1.gr.

Í 1. mgr. 1. gr. núgildandi laga er m.a. eftirfarandi setningu að finna::

„Lög þessi skulu víkja fyrir ákvæðum um ársreikninga í sérlögum enda geri þau jafnmiklar eða meiri kröfur til ársreikningagerðar en lög þessi.“

Í síðustu málagrein 1. gr. frumvarpsins er lagt til að þessi setning hljóði svo:

„Lög þessi skulu víkja fyrir ákvæðum um ársreikninga í sérlögum enda byggist þau á ákvæðum tilskipana Evrópuþingsins og ráðsins um ársreikninga tiltekinna félaga með takmarkaða ábyrgð.“

Reikningsskilaráð telur að breytingin: „...enda byggist þau á ákvæðum tilskipana Evrópuþingsins...“ sé ekki til bóta. Þó viðurkennt sé að Ísland sé skuldbundið til þess að taka upp ýmsar tilskipanir Evrópusambandsins sem hafa að geyma ákvæði um ársreikningagerð er einnig ljóst að slíkar tilskipanir taka stöðugum breytingum. Sú staða getur því auðveldlega komið upp að sérlög sem í gildi eru á ákveðnum tíma hér á landi séu ekki í samræmi við gildandi tilskipanir Evrópusambandsins um ársreikninga á sama tíma. Þetta er vandamál sem löggjafinn þarf að glíma við og ætti ekki, að mati ráðsins, að velta þessu vandamáli yfir á almenna notendur viðkomandi laga þannig að þeir þurfi að túlka það hvort þeir megi hundsá ákvæði sérlaga eða ekki.

Ef gera þarf þetta ákvæði laga um ársreikninga skýrara leggur ráðið til að ákvæðið hljóði svo: *„Lög þessi skulu víkja fyrir ákvæðum um ársreikninga í sérlögum.“*

2. gr.

Í 8. tölulið færi betur á því að nota orðalagið „...ársreikningar móðurfélags...“ í stað „...reikningar móðurfélags...“

Bætist við liður nr. 14, hugtakið „ársreikningur“ í þessum lögum hefur sömu merkingu og „árleg reikningsskil“ í Alþjóðlegu reikningsskilastöðlunum (IFRS)

3. gr.

Betur fer á því að nota orðið „gerð“ ársreiknings í stað „samning“, þetta á raunar við fleiri greinar sem fjallað er um þetta, m.a. 5. gr.

4. gr.

Lagt er til að í staðin fyrir hugtakið „Reikningsár“ verði notað „uppgjörstímabil“ til samræmis við þýðingu á IFRS. Þessu atriði þyrfti að breyta á nokkrum stöðum í lögunum.

5. gr.

„Glögg mynd“ skal skilgreininga með sama hætti og í Ramma Alþjóðlegu reikningsskilastaðlanna. Reikningsskilaráð leggur til að skilgreining á hugtakinu „glögg mynd“ verði sett inn í 2. gr. laganna.

Til þess að forðast allan misskilning væri betra að skilgreina hugtakið „settar reikningsskilareglur“ í lögunum sjálfum þó svo að það sé gert í athugasemdum með frumvarpinu. Það virðist vera að einungis reglur settar af reikningsskilaráði á Íslandi og IAS/IFRS staðlar sem samþykktir hafa verið af Evrópusambandinu hafi gildi og það er eðlilegast það sé skilgreint beint í lagatextanum sjálfum. Reikningsskilaráð leggur til að skilgreining á hugtakinu „settar reikningsskilareglur“ verði sett inn í 2. gr. laganna.

11. gr.

Í fyrirsögninni færi betur á því að tala um „Meginforsendur ársreikninga“ í stað „Grunnforsendur ársreikninga“. Hugtakið „meginforsendur“ hefur verið notað í þýðingum á alþjóðlegum reikningsskilastöðlum.

Í 3. tölul. b. liðar „*Enn fremur er heimilt að taka tillit til.....*“ Í skýringum frumvarpsins má lesa að þessi breyting er lögð til vegna krafna í tilskipun Evrópusambandsins. Reikningsskilaráð telur að þetta sé óþarflega óljóst orðalag og leggur því til að í staðinn fyrir orðið „heimilt“ komi orðið „skal“.

Í 3. tölul. b. liðar 11.gr. er orðalagið, „fyrirsjáanlegar skuldir sem myndast kunna á reikningsárinu“. Er það ekki útilokað að það geti gerst? Fyrirsjáanlegar skuldir sem myndast kunna **vegna** reikningsársins væri betra orðalag.

12. gr.

Síðasta málsgreinin í þessari grein frumvarpsins hljóðar svo:

„Við útreikning og mat á eignum og skuldum skal taka tillit til allra aðstæðna þ.m.t. áhættu og taps, sem í ljós koma áður en ársreikningur er saminn. Jafnframt er heimilt að taka tillit til fyrirsjáanlegrar áhættu og taps sem í ljós kemur áður en ársreikningur er saminn.“

Ákvæði þessarar greinar um „áhættu“ og „fyrirsjáanlega áhættu“ eru ekki í samræmi við ákvæði alþjóðlegs reikningsskilastaðals nr. 39. Hægt er að túlka hugtakið „fyrirsjáanleg áhætta“ mjög vítt og bókfært það sem þeir hentar hverju sinni á grundvelli huglægs mats á áhættu sem þeir telja vera fyrirsjáanlega. Þróunin hefur verið í átt færa sig frá færslu framtíðartapa í reikningsskilum í færslu skilgreindra orðinna tapa. (e: incurred loss approach instead of future loss approach). Nákvæmlega er um þetta fjallað í IAS 39. Ráðið leggur til að orðin áhætta og fyrirsjáanleg áhætta verði feld burt úr þessari grein. Jafnvel mætti sleppa síðari setningunni úr frumvarpinu þ.e. er setningunni: „Jafnframt er heimilt að taka tillit til fyrirsjáanlegrar áhættu og taps sem í ljós kemur áður en ársreikningur er saminn.“

Við þýðingu á Alþjóðlegu reikningsskilastöðlunum er notað hugtakið “við gerð ársreiknings” en ekki hugtakið “saminn” og best væri að samhæfa þessi hugtök og nota því “gerð” í staðinn fyrir “saminn”.

14.gr.

Reikningsskilaráð fagnar því að loksins er búið að taka út heimild til eignfærslu á rannsóknarkostnaði. Hins vegar er innihaldið í þessari grein þannig að það nær alls ekki efnisskilyrðum í IAS 36 sem samt var þó stefnt að sbr. athugasemdir með frumvarpinu. Nauðsynlegt er að bæta inn setningu aftast í 1. málslíð ... „ef eignfærslan uppfyllir skilyrði í settum reikningsskilareglum hvað varðar framtíðamöguleika til tekjuöflunar“. Í IAS 36 eru þessi atriði talin upp. Til viðbótar verður ekki séð hver er tilgangurinn að heimila sitt hvora aðferðina í þessu sambandi við stærð fyrirtækja. Veldur einungis ósamræmi.

15. gr.

Þessi grein hljóðar svo:

„Heimilt er að færa tillögur stjórnar um arð til skuldar og skal þá gera grein fyrri því að skýringum.“

Reikningsskilaráð er ósammála því að arðgreiðsla er kemur til greiðslu á komandi uppgjörstímabili og hefur ekki enn hlotið samþykki eigenda séu færðar til skuldar í

ársreikningi og leggur ráðið til að þessi grein verði felld burt úr frumvarpinu. Þegar stjórn leggur til að arðgreiðsla verði greidd þá fylgi með hvernig staðið verði að þeirri greiðslu, t.d. greitt með nýjum hlutabréfum eða peningum eða hvoru tveggja og fjármögnun þess.

Reikningsskilaráð leggur til að tillögur stjórnar um arðgreiðslur eigi að koma fram í skýringum eða í eiginfjáryfirliti. Ef ekki er fallist á þessa breytingu mætti einnig leggja til að þessi grein yrði felld út í heild sinni þar sem þetta ákvæði er í ósamræmi við staðla og viðteknar venjur hér á landi og annars staðar. Ákvörðun um arð er ekki tekin fyrir en á hluthafafundi þrátt fyrir að stjórn sé með tillögu. Sjálfsagt er hins vegar að gera grein fyrir arðgreiðslu í skýringum og skýrslu stjórnar með áberandi hætti og t.d. neðst í eiginfjáryfirliti í skýringum.

17. gr.

Lagt er til að í stað orðanna „má færa“ komi „skal“.

20. gr.

Í c. lið (21. gr. B) er lagt til að í stað orðsins „skekku“ komi „grundvallarskekku“. Þetta er lagt til vegna samræmis við þýðingar alþjóðlegra reikningsskilastaðla.

Í i. lið (22. gr.) er fjallað um sjóðstreymi og má lesa út úr greininni lýsingu á gerð sjóðstreymis skv. beinni aðferð. Ráðið vill vekja athygli á að mikið af sjóðstreymis-yfirlitum er nú gert skv. óbeinu aðferðinni. Þar sem hún er yfirleitt mun einfaldari í framkvæmd og notast því flesti fyrirtæki við óbeinu aðferðina. Ráðið leggur því til að bæði óbeina og beina aðferðin séu nefndar í lagagreininni.

21. gr.

Lokamálsgrein taki tillit til þess að eignarleigusamningar skuli færðir til eignar ef þeir uppfylli skilyrði þar að lútandi í settum reikningsskilareglum. Fjárhæðir eiga hins vegar ekki að skipta máli í þessu sambandi og ætti því „*ef þeir nema verulegum fjárhæðum*“ að falla út.

22. gr.

Lagt er til að orðið gangvirði komi í stað markaðsverðs.

23. gr.

Lagt er til að orðið gangvirði í komi í stað markaðsverðs.

33. gr.

Í greininni segir m.a.

„Hafi félag greitt meira fyrir fjárfestingu sína í dóttur- og hlutdeildarfélagi en sem nemur hlutdeild í hreinni eign þess við kaup ber að heimfæra mismuninn undir tiltekna eignir ef það er unnt, ella telst hann viðskiptavild. Mismun þennan ber að endurmeta og afskrifa með sama hætti og þær eignir. Ef mismunurinn telst viðskiptavild skal hann endurmetinn og afskrifaður að fullu í samræmi við ákvæði 21. gr. C.“

Óljóst er hvað átt er við með orðalaginu „tilgreindar“ eignar. Mikill munur á IFRS 3 og IAS 22 hvað þetta varðar, IAS 22 hefur verið staðfestur en ekki IFRS 3 en verður það væntanlega von bráðar. Betra væri því segja „tilgreindar eignir í samræmi við settar reikningssskilareglur“ til að taka af vafa.

Taka þarf út að þurfi að endurmeta eignirnar.

Ósamræmi – sagt að þurfi að afskrifa þurfi viðskiptavildina í samræmi við 21.C en í þeirri grein er talað um að viðskiptavild skuli meta árlega en ekki afskrifa.

Bæta þarf við lokamálslið 2.málsgr. að ef ekki er hægt að heimfæra lægra kaupverð en hlutdeild í eigin fé á tiltekna eignir skuli tekjufæra þá fjárhæð. Samanber færslu í „badwill“ í IFRS 3.

Setninguna: *„Ef mismunurinn telst viðskiptavild skal hann endurmetinn og afskrifaður að fullu í samræmi við ákvæði 21. gr. C.“* leggur Reikningssskilaráð til að verði svo hljóðandi;

„Mismun þennan, ef mismunur telst vera viðskiptavild skal farið með hann í fullu samræmi við ákvæði 21. gr. C.“

37. gr.

Í greininni segir:

„Ef samsetning á starfsemi félags breytist á reikningsárinu skal veita upplýsingar um það. Ef ekki er hægt að aðlaga fjárhæðir ársreiknings fyrra árs skal gera grein fyrir því á fullnægjandi hátt í skýringum.“

Reikningssskilaráð leggur til að setningin verði svo hljóðandi;

„Ef samsetning á starfsemi félags breytist verulega á reikningsárinu skal veita upplýsingar um það. Ef ekki er hægt að aðlaga fjárhæðir ársreiknings fyrra árs skal gera grein fyrir því á fullnægjandi hátt í skýringum.“

39. gr.

Í greininni segir: „*Hafi félagið gert leigusamninga til lengri tíma en eins árs, sem nema verulegum fjárhæðum og ekki koma fram í efnahagsreikningi, skulu slíkar skuldbindingar tilgreindar sérstaklega*“.

Reikningsskilaráð leggur til að greinin verði svo hljóðandi;

„Hafi félagið gert leigusamninga til lengri tíma en eins árs, sem nema verulegum fjárhæðum og ekki koma fram í efnahagsreikningi. Slíkar skuldbindingar skal tilgreinda í skýringum. Samninga skal meta miðað við heildarupphæðir á öllum leigusamningum er félagið hefur gert.“

Reikningsskilaráð vekur athygli á því að horfa verður á slíka samninga sem eina heild en ekki einstaka samninga einangrað.

43. gr.

Í þessari grein er gerð krafa til þess að birtar séu samanburðarupplýsingar fyrra reikningsár um m.a. heildarlaun, þóknanir og ágóðahluta til núverandi og fyrrverndi stjórnarmanna félagsins vegna starfa í þágu þess.

Að mati ráðsins er óþarfi að skylda birtingu slíkum upplýsingum um fyrra reikningsári. Nægilegt er að slíkar upplýsingar liggi í reikningsskilum viðkomandi árs.

44. gr.

a. (51. gr. A). Í þessari grein kemur m.a. fram að: „*Með tengdum aðilum er m.a. átt við móðurfélög, dótturfélög, hlutdeildarfélög og samrekstrarfélög*.“ Skilgreining á tengdum aðilum er í þessari grein ekki í samræmi við skilgreiningar í IAS 24 þar sem tilteknir eru fleiri aðilar eins og stjórnendur, félög þeirra og stórar fjárfestingar.

b. (51. gr. B). Í greininni er ákvæði um að félög skulu upplýsa um starfsemi sem er lögð niður,

Reikningsskilaráð leggur til að setningin verði svo hljóðandi;

„Skulu upplýsa um starfsemi sem leggja skal af eða er lögð niður..... Ef ekki er hægt að veita tilgreindar upplýsingar, skal ástæðu þess getið.“

46. gr.

Í þessari grein er fjallað um atriði sem koma eiga fram í skýrslu stjórnar. Reikningsskilaráð telur að það væri til bóta að gefa færi á að upplýsa um fjárhagslega áhættustýringu í skýringum. Flest fyrirtæki erlendis gera það þannig en ekki í skýrslu stjórnar.

51. gr. g (56. gr. L)

Í g (56. gr. L) Eftirlit með beitingu alþjóðlegra reikningsskilastaðla segir svo:

„Fjármálaeftirlitið skal hafa eftirlit með því að félög, sem heyra undir eftirlit þess og skylt er að beita alþjóðlegum reikningsskilastöðum eða nýta sér heimild til beitingar þeirra skv. 56.gr.J, beiti stöðlunum á réttan hátt. Ársreikningaskrá skal hafa eftirlit með öllum öðrum félögum sem skylt er að beita alþjóðlegum reikningsskilastöðlum eða nýta sér heimild til beitingar þeirra, sbr. 56. gr. J.

Ársreikningaskrá og Fjármálaeftirlitið geta krafist allra þeirra upplýsinga og gagna sem nauðsynleg eru til að framkvæma eftirlitið, þ.m.t. vinnuskjöl endurskoðenda félaganna. Eftirlitið nær jafnframt til árshlutareikninga sem félög semja og birta almenningi.

Ársreikningaskrá og Fjármálaeftirlitið skulu hafa samstarf um verklag við eftirlit með beitingu alþjóðlegra reikningsskilastaðla.

Ársreikningaskrá og Fjármálaeftirlitinu er heimilt að kalla aðila með sérfræðipækkingu til aðstoðar við eftirlit samkvæmt þessari grein.“

Reikningsskilaráð hefur eftirfarandi athugasemdir við þessa grein:

1. Mikilvægt að aðeins einn aðili sé ábyrgur fyrir eftirlitinu.

Reikningsskilaráð telur mikilvægt að fyrir hendi sé traust og trúverðugt eftirlitskerfi með framkvæmd alþjóðlegra reikningsskilastaðla við gerð fjárhagsupplýsinga hér á landi. Nauðsynlegt er að ábyrgð á eftirlitinu sé á einum stað til þess að jafnrétti, skilvirkni og yfirsýn skapast með eftirlitinu. Jafnframt ætti þeim sem ber ábyrgð á eftirlitinu að vera heimilt að útvísta eftirlitinu að undangenginni ítarlegri umræðu til eins eða fleiri aðila er hafa mikla sérfræðipækkingu á gerð reikningsskila, með tilliti til alþjóðlegu reikningsskilastaðlanna.

Ljóst er að tiltölulega fáum félögum verður skylt að beita alþjóðlegum reikningsskilastöðlum. Í dag munu vera um 32 félög sem hafa hlutabréf sín skráð á aðallista og tilboðsmarkað Kauphallarinnar og af þeim yrðu hugsanlega 5 eftirlitskyld hjá Fjármálaeftirlitinu. Þannig er ljóst, skv. ákvæðum frumvarpsins, að langflest félög munu falla undir eftirlit Ársreikningaskrár. Þar sem frumvarpið heimilar fleiri félögum en þeim sem eru skyldug til þess að taka upp staðlanna þannig að líklegt er að mun fleiri fyrirtæki beita stöðlunum við ársreikningagerð sína. Í því samhengi telur Reikningsskilaráð og leggur áherslu á að þörf lítilla og meðalstórra fyrirtækja fyrir leiðsögn við að semja reikningsskil muni aukast í framtíðinni enda verður heildarregluverk reikningsskilastaðlanna sífellt flóknara og alþjóðlegra.

Ljóst er að örugg og skýr umgjörð um gerð reikningsskila, ekki síst skráðra félaga, er gríðarlegt hagsmunamál allra þeirra sem koma að íslenskum fjármálamarkaði. Fjöldi starfsmanna glíma við að gera reikningsskil félaganna a.m.k. fjórum sinnum á ári, atvinnulífið þrífst á stöðugum samburði á rekstrarárangri félaganna - bæði innan og milli atvinnugreina, fjárfestar þurfa að reiða sig á reikningsskilin þegar þeir ákveða fjárfestingar sínar. Löggiltir endurskoðendur eiga að tryggja það að við gerð reikningsskila sé fylgt settum reglum og til þess þarf ákveðna stöðu gagnvart stjórndendum félaganna. Lánadrottinnar reiða sig á reikningsskilin við mat á möguleikum

og láns hæfi félaga. Eðlilegt er að þeir sem eiga mestra hagsmuni að gæta komi að eftirlitinu því að mikilvægi reikningsskilanna er þeim að fullu ljóst. Því er það eindregið álit ráðsins að hvorki Ársreikningaskrá né Fjármálaeftirlit séu réttir aðilar til að sinna því eftirliti þannig að sátt verði um gæði þess eftirlits, hlutlægni og framkvæmd.

Eðlilegt er að gera ráð fyrir að eftirlitið með beitingu staðlanna sé í höndum æðri stjórnsluyfirvalda sem séu óháðir pólitískum yfirvöldum og markaðsöflum. Þetta hindrar ekki að dagleg framkvæmd sé falin öðrum aðila sem verði undir eftirliti hinna æðri yfirvalda.

Reikningsskilaráð telur það grundvallaratriði ef koma á virku eftirliti að fela einum aðila heildarábyrgð á eftirlitsfyrirkomulaginu. Sá aðili sé tilnefndur af fjármálaráðherra m.a. samkvæmt tillögum frá utanaðkomandi notendahópum.

Viðfangsefni þess aðila sé að:

- Tryggja innleiðingu nýrra og breyttra alþjóðastaðla frá EB.
- Að fela þar til bærum aðila daglega framkvæmd á eftirliti með alþjóða reikningsskilastöðlum.
- Að fylgjast með og meta hugsanleg brot á alþjóðlegum stöðlum.
- Að veita álit þegar gagnrýnin beinist að skráðum fyrirtækjum eða það er beitt viðurlögum.

Ef fallist yrði á framangreindar tillögur um skipan eftirlitsins myndi g (56. gr.) breytast m.a. til þessa og fjalla eingöngu um skipan og verkefni þess aðila sem fer með heildarábyrgðina.

Ekki er nægilegt að mati ráðsins að Ársreikningaskrá og Fjármálaeftirlitið hafi samstarf um verklag við eftirlit með beitingu alþjóðlegra reikningsskilastaðla. Heldur er nauðsynlegt að einn aðili sé ábyrgur fyrir eftirlitinu þó svo að hann geti fengið aðra aðila til þess að framkvæmda eftirlitið.

Ef Ársreikningaskrá verður falið það hlutverk að hafa eftirlit með alþjóðlegum reikningsskilastöðlum er stjórnskipuleg staða hennar í dag ekki í samræmi við væntanlegt verkefni hennar, og því verður að breyta. Það er að mati ráðsins að eftirlit með því að farið sé að alþjóðlegum reikningsskilastöðlum er í raun neytendavernd fyrir þá sem sýsla með verðbréf félaga og er þess vegna er staðsetning hennar ekki í samræmi við framtíðarverkefni, þ.e. að heyra undir embætti Ríkisskattstjóra.

Þegar ákveðið er hver skuli bera ábyrgð á eftirliti með ársreikningum sem gerðir eru skv. alþjóðlegum reikningsskilastöðlum verður einnig að horfa til þess að væntanleg er tilskipun frá Evrópusambandinu um opinbert eftirlit með störfum endurskoðenda og upptöku alþjóðlegra endurskoðunarstaðla sem sambandið áætla að samþykkja um mitt þetta ár. Væntanlega mun þetta kalla á endurskoðun á lögum um endurskoðendur á næsta eða þar næsta þingi. Ekki væri óeðlilegt að opinbert eftirlit með störfum endurskoðenda myndi heyra undir sömu stofnun og hefði eftirlit með ársreikningum sem gerðir eru skv. alþjóðlegum stöðlum.

2. Hlutverk Reikningsskilaráðs

Í annan stað er ljóst að hlutverk og staða Reikningsskilaráðs muni breytast frá því sem nú er þar sem ráðið mun að öllum líkindum hætta að senda frá sér fyrir máli um reikningsskil þar sem alþjóðlegir staðlar eru mjög ítarlegir og lítil þörf að bæta einhverju við þá. Það er álit ráðsmanna að leggja eigi ráðið niður þar sem ekki er þörf á ráðinu m.v. nýja skipan þessara mála eins og frumvarpið gerir ráð fyrir.

Allar þessar breytingar koma til með að hafa áhrif á hlutverk og stöðu Reikningsskilaráðs. Það er ljóst að Reikningsskilaráð, hlutverk þess og markmið muni breytast frá því sem nú er, m.a. vegna þess að alþjóðlegu reikningsskilastaðlarnir eru mjög ítarlegir. Aftur á móti myndast ný hlutverk við þessar breyttu aðstæður, og ný markmið þurfa að vera sett. Eitt af þessum nýju hlutverkum er eftirlit með beitingu alþjóðlegu reikningsskilastaðlanna. Annað mikilvægt atriði er áframhaldandi þýðing á komandi reikningsskilastöðlum og samræming á íslenska textanum. Til að tryggja markmið reikningsskilastaðlanna verða fyrrgreind mál að vera í traustum farvegi. Markmið reikningsskilastaðlanna er krafan um að þjóna almenningi á Evrópska efnahagssvæðinu. Það er álit ráðsmanna að ekki er þörf á ráðinu m.v. nýja skipan þessara mála eins og frumvarpið gerir ráð fyrir og því eigi að leggja það niður.

3. Hlutverk Ársreikningaskrár

Í stað þess að fela Ársreikningaskrá eftirlit með ársreikningum sem gerðir eru upp skv. alþjóðlegum reikningsskilastöðlum þá mætti endurskilgreina hlutverk hennar. Fella mætti niður í reglugerð um ársreikningaskrá sem kveður á um eftirlitshlutverk þess. Þannig að meginhlutverk ársreikningaskrár yrði söfnun ársreikninga og miðlun upplýsinga úr þeim. Þannig að skýr greinarmunur yrði gerður á söfnun og varðveislu upplýsinga um félög og eftirlitshlutverkinu.

4. Beinn aðgangur að vinnugögnum endurskoðenda

Í g (56. gr. L) segir m.a.:

„Ársreikningaskrá og Fjármálaeftirlitið geta krafist allra þeirra upplýsinga og gagna sem nauðsynleg eru til að framkvæma eftirlitið, þ.m.t. vinnuskjöl endurskoðenda félaganna.“

Skv. 3. gr. og fleiri greinum ársreikningalaga ætti það að vera nokkuð skýrt að stjórn og framkvæmdastjóri skuli semja ársreikning og bera ábyrgð á innihaldi hans. Rétt er því talið að ársreikningaskrá og fjármálaeftirlitið krefji stjórn og framkvæmdastjóra um upplýsingar sem nauðsynlegar eru til að framkvæma eftirlitið. Það er ekkert óeðlilegt, reynar sanngjörn krafa, gagnvart þeirri stofnun sem eftirlit hefur með höndum að hafa aðgang að gögnum þess aðila sem samþykkir birtingu reikningsskilanna. Hægt er að nefna í þessu sambandi að gögn, t.d. teikningar, byggingarfulltrúa sveitarfélaga eru opin þrátt fyrir að gögnin séu í eigu þeirra. Þessi aðgangur er hluti að neytendaverndinni að þjóna hagsmunum almennings á ESS svæðinu, eins og kveðið er á um í reglugerð (EB) Evrópuþingsins og ráðsins nr. 1606/2002 frá 19. júlí 2002. Hluthafarnir getur verið búsettir hvar sem er á ESS

svæðinu. Eftirlitsstofnunin á fyrst og fremst að leitast við það að afla allra gagna og upplýsingar frá stjórn og framkvæmdastjóra viðkomandi félags, ef það ber ekki tilætlaðan árangur er aðgangur að vinnuskjölum viðkomandi endurskoðenda nauðsynlegur.

Til þess að skýra afstöðu ráðsins frekar fer hér á eftir tillaga að orðalagsbreytingum á g. lið 51. gr. (56. gr L.) um eftirlit með beitingu alþjóðlegra reikningsskilastaðla:

„Ársreikningaskrá skal hafa eftirlit með beitingu alþjóðlegra reikningsskilastaðla eða nýta sér heimild til beitingar þeirra, sbr. 56. gr. J.

Ársreikningaskrá getur krafist allra þeirra upplýsinga og gagna frá stjórn og framkvæmdastjóra félags sem nauðsynleg eru til að framkvæma eftirlitið. Eftirlitið nær jafnframt til árshlutareikninga sem félög semja og birta almenningi.

Ársreikningaskrá er heimilt að kalla aðila með sérfræðipækkingu til aðstoðar við eftirlitið samkvæmt þessari grein og óskað eftir því að ákveðnir aðilar sinni eftirlitinu í hennar umboði fyrir ákveðin félög.“

Til viðbótar mætti benda á að ef heimila ætti beinan aðgang að vinnuskjölum endurskoðenda þyrfti jafnframt að breyta lögum um endurskoðendur en í þeim lögum er beint ákvæði um að endurskoðendur séu bundnir þagnarskyldu um það sem þeir fá vitneskju um í starfa sínum og leynt á að fara. Þannig er öðrum óheimill aðgangur að vinnuskjölum endurskoðenda nema til komi lagabreyting.

51. gr. h (56. gr. M)

Í greininni segir m.a.:

„Um eftirlitsgjald þeirra aðila sem falla undir eftirlit Fjármálaeftirlitsins fer samkvæmt lögum um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi. Ársreikningaskrá sér um álagningu og innheimtu eftirlitsgjalds með þeim félögum sem heyra undir eftirlit hennar og eins og nánar er kveðið á um í 3.-7. mgr. og renna tekjur af gjaldinu í ríkissjóð.“

Hér er verið að leggja til að mismuna félögum eftir því í hvaða atvinnurekstri þau eru. Reikningsskilaráð telur ekki gott að gjaldendum eftirlitsgjaldsins sé mismunað og leggur því ráðið til að greininni verð breytt með eftirfarandi hætti:

„~~Um eftirlitsgjald þeirra aðila sem falla undir eftirlit Fjármálaeftirlitsins fer samkvæmt lögum um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi. Ársreikningaskrá sér um álagningu og innheimtu eftirlitsgjalds með þeim félögum sem heyra undir eftirlit hennar og [eftirlitsgjalds] eins og nánar er kveðið á um í 3.-7. mgr. og renna tekjur af gjaldinu í ríkissjóð.“~~

Til viðbótar vill Reikningsskilaráð benda á að eftirlitsgjaldið virðist geta orðið verulega hátt, sérstaklega ef samstæða margra fyrirtækja er skoðuð í heild sinni.

51 gr. e (56.gr. J)

Lokamálsliður 2. málsgreinar er mjög íþyngjandi og breyting frá fyrra frumvarpi þ.e. að skylda dótturfélag sjálfstætt til að beita alþjóðlegum reikningsskilastöðlum.

54. gr.

Í þessari grein eru ákveðin þau stærðarmörk hvenær krefjast ber þess að endurskoðandi eða endurskoðunarfélag endurskoði ársreikninga félags. Í núgildandi lögum er ein af viðmiðunum að félag hafi fleiri en 50 starfsmenn (ármenn). Í frumvarpinu er þessi viðmiðun lækkuð í 25 starfsmenn.

Ákvæði frumvarpsins geta því verið verulega íþyngjandi fyrir ákveðin hóp lítilla fyrirtækja þar sem starfsmannafjöldi er á bilinu 25-50. Reikningsskilaráð leggur því til að mörkin verði óbreytt við 50 starfsmenn.

Ákvæði 54 gr. þarf að hugsa uppá nýtt, dæmi:

Félag sem er með veltu 3 milljarðar kr. og hagnað 500 milljónir kr. og efnahag 7 milljarðar kr. og starfsmannafjöldi er 35. Annað félag með veltu 800 milljónir kr. og hagnað 25 milljónir kr. og efnahag 1,5 milljarð króna og starfsmannafjölda 55. Er þetta réttlát og hvort fyrirtækjanna er „lítið“? Hér ætti frekar að vera rammaskilyrði um hversu mikil þjóðhagsleg áhrif hafa þessi fyrirtæki á sitt nánasta umhverfi, ásamt stærðarmörkum.

59. gr.

Í 2.tl. er vísað til endurskoðunarstaðla, hvaða endurskoðunarstaðla er verið að vísa til? Alþjóðlegu endurskoðunarstaðlarnir eru í raun einu staðlarnir sem settir hafa verið fyrir utan staðla í ákv. löndum t.d. í Bandaríkjunum. Alþjóðlegir endurskoðunarstaðlar hafa ekki formlegt lagagildi hér á landi. Hins vegar er vitað um væntanlega tilskipun Evrópusambandsins sem minnst var á í umfjöllun um 51. gr. g (56. gr. L) hér að framan. Þyrfti að skoða þetta orðalag frekar í samhengi við það hvaða staðlar hafa gildi hér á landi.

Endurskoðendur vísa yfirleitt til „góðrar endurskoðunarvenju“ sem gefur til kynnar að einhver fyrirmynd er höfð að endurskoðuninni, m.a. að fylgja ISBS stöðlunum (Independence Standards Board Standard). Einnig mætti nefna TILMÆLI FRAMKVÆMDASTJÓRNARINNAR frá 16. maí 2002 um Óhæði löggiltra endurskoðenda í Evrópusambandinu: Grundvallarreglur, númer C(2002) 1873).

66. gr.

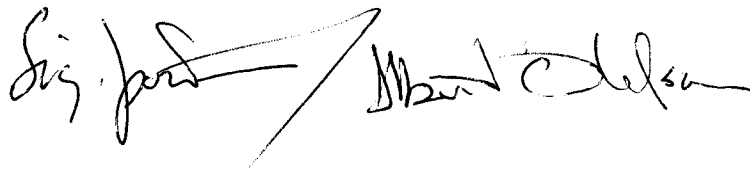
Í þessari grein er einungis breitt orðalagi til samræmis við aðrar breytingar sem gerðar eru í frumvarpinu. Hins vegar hefur ekki verið tekið á því að með upptöku á alþjóðlegum reikningsskilastöðlum og túlkunum þeirra þá gefur augaleið að hlutverk og markmið með Reikningsskilaráði hlýtur að breytast sjá umfjöllun um 51. gr. g (56. gr. L) hér að ofan.

72. gr.

Hvers vegna var verið að breyta gildistökuákvæði varðandi ársreikninga skráðra félaga sem ekki eru með samstæðu og færa það frá 2009 til 2007? Miðað við röksemdir með fyrra frumvarpinu eru engar ástæður til þessara breytinga.

74. gr.

Vakin er athygli á því að í þessari grein er kveðið á um að lögin skuli gilda um ársreikninga og samstæðureikninga fyrir hvert það reikningsár sem hefjast 1. janúar 2005 eða síðar. Ljóst er að fyrirtæki sem skyldug verða til þess að taka upp alþjóðlega reikningsskilastaðla munu skila 3. mán. uppgjörum fyrir 2005 í byrjun apríl n.k. Þannig að ljóst er að verið er að leggja til afturvirka gildistöku í frumvarpinu sem kann að vera varasamt.

Two handwritten signatures in black ink. The first signature on the left is 'Sig. Jón' and the second signature on the right is 'Magnús Ólafsson'. A diagonal line is drawn between the two signatures.